

13. EGYÜTT ÖRÜLÖK ISTENNEL

Gyülekezeti hittan: 1. Egyházi iskolák óraszám: 2.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Jubileumi Kommentár, Kálvin Kiadó, 1993.; Gerhard von Rad: Az Ószövetség teológiája, Osiris Kiadó, 2007.)

Az özönvíz bibliai leírásának vannak előzményei a világirodalomban (pl. Gilgames-eposz), melyekhez képest a bibliai özönvítörténet viszonylag kései feldolgozás. Nem csak korában, hanem főleg teológiájában tér el ezektől. A babiloni mitologikus feldolgozásban pl. az istenek összeesküsznek az emberiség kipusztítására. „A bibliai elbeszélés ezzel szemben nemcsak mitológiátlanít, az egyetlen Istennek a világ fölöttihatalmát ábrázolva, hanem az egész leírást úgy tagolja be a többi bibliai történetek összefüggésébe, hogy kitűnjék belőle Istennek szuverén Úr volta, aki ítéletet tart, de ugyanakkor kegyelmet is gyakorol akarata szerint.”

Az írásmagyarázók szerint az özönvíz történetében is keveredik a Jahvista és a Papi Irat elbeszélése. Az összedolgozás ellenére is mutatkoznak szembevető különbségek. A J alapiratban Noé hét pár tiszta és egy pár tisztátalan állatot visz a bárkába, az áradást 40 napig tartó eső okozza. A P esetében az özönvíz sokkal nagyobb j-elentőségű, az özönvíz kozmikus katasztrófa: az alsó és felső vizek összeérnek, azaz összeomlással fenyeget minden, ami a teremtésben elválasztott. A P szerint csak egy pár állat kerül a bárkába minden fajtából, a bárkában töltött idő kereken egy esztendő.

Mindezeket a tanításban természetesen háttér információként kezeljük, és nem tárjuk az első osztályos gyermekek elé. Fontos, hogy az özönvíz történetének a teológiája legyen hangsúlyos, ne azokra hívjuk fel a gyermekek figyelmét, ami még ennél a korosztálynál lényegtelen (pl. elég a fajtánként egy pár állat bárkába vitele, nem szükséges a tiszta és tisztátalan közti különbségtétel).

Az egyik legfontosabb üzenet Isten kegyelme az ítélete ellenére is, melyet Nóén és családján gyakorol. **Nóé kiválasztásának** két indoka van: **kegyelmet** talált az Úrnál (8. v.), és ő **igaz** és feddhetetlen volt. (9. v.) Azaz Isten nyilvánította őt ilyennek. Nóé az **Istennel járt**, ami a hívő aktivitás, amire tekintettel tartja számon őt is a hit példaképei között Zsid 11,7.

„A **bárka** héber elnevezése (tébáh) még egyszer fordul elő az Ószövetségben: ugyanez a neve annak a hajócskának, amelyben a gyermek Mózeszt kitették a Nílus parti sás közé (Ex 2:3). Mindkét esetben a halálos veszedelemből az életre megmentő hajó. A keresztyénségben a bárka az egyház egyik jelképe lett, lévén az egyház is Isten eszköze arra, hogy a halálból az életre mentse át az embert.”

„Isten szövetségkötésének az első formális leírását itt találjuk a Bibliában. Ez a **szövetség** egyúttal a legszélesebb körű s Nóén keresztül az egész emberiségre, sőt a világra vonatkozik. Isten maga elkötelezése feltétel nélküli. Szövetségét pedig megpecsételi egy látható jellel, emlékeztetésül a biztató ígéretre. E jel a **szivárvány**.”

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

Nóé történetének csúcspontja a szivárvány. Ez nem jelenti azt, hogy a természeti katasztrófát elhallgatni vagy kisebbiteni akarnánk, de nem ez van a középpontban, hanem az, ahogy Isten az elromlott kapcsolatát az emberrel elkezd helyreállítani. A szövetségkötés első lépése, melynek minden ember részese lehet, ezáltal a gyerekek is. Az újra kezdés lehetősége adatott meg az ember számára az özönvíz után. A szivárvány Isten ígéretének jele legyen a gyermekek számára, bármikor találkoznak vele.

Az elbeszélésekben fontos, hogy a korabeli, ószövetségi mindennapokat mutassuk be, de a szereplők névtelenek maradjanak Nóén és családján kívül, hogy a gyerekek ne azonosuljanak a többi szereplővel. Nem a pusztítás a hangsúlyos, hanem a túlélés, azaz Isten szabadítása, mely által a kiválasztottak túléltek az ítéletet. A túlélés eszköze a bárka, de ez csak a látható, kézzel fogható eszköz, mert az igazi „eszköz” az Istennel járás.

Sokszor elvontnak tűnik ez a kifejezés: Istennel járt ill. igaz ember volt. Ezért fontos, hogy a gyermekek életéből vett hétköznapi példákkal mutassuk meg, hogy mit jelent ez. Nem csak a helyes cselekvést a hétköznapiakban, hiszen az sokszor nem sikerül, hanem azt, hogy Istennel kapcsolatban lehet lenni. Ő szól és mi is megszólíthatjuk Őt.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK 1. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten szövetséget kötött az emberrel

Kognitív cél: Annak a megismertetése, hogy a szivárvány jelképezi Istennek az egész emberiséggel kötött szövetségét.

Affektív cél: Rácsodálkoztatás a szivárvány szépségére. Ahogy a szivárvány a szürke égre örömteli színeket fest, úgy érezzék örömet amiatt, hogy Isten velük is megkötötte szövetségét.

Pragmatikus cél: Amikor szivárványt látnak, jusson eszükbe Istennek az emberekkel kötött szövetsége, Nóé története. A kézfogást, mint köszönési formát örömmel használják.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje a szövetségkötés értelmét, tudjon példát mondani. • Tudja, mit jelképez a szivárvány. • Ismerje Nóé és az özönvíz, a szövetségkötés történetét, a képek segítségével tudja elmondani néhány mondattal. • Tudja értelmezni a 1. Mózes 9,12 Igéjét segítséggel. • Aktívan vegyen részt a hittanoktató által kezdeményezett feladatok közös megoldásában illetve a játékokban közös éneklésben 	<ul style="list-style-type: none"> • Ismerje a szövetség értelmét és jelentőségét. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja megfogalmazni, mit jelképez a szivárvány. • Tudja röviden elmondani Nóé és az özönvíz, a szövetségkötés történetét a képek és a szöveg segítségével. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni a 1. Mózes 9,12 Igéjét segítséggel, saját szavaival elmagyarázni. • Aktívan vegyen részt a hittanoktató által kezdeményezett feladatok közös megoldásában illetve a játékokban közös éneklésben

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenységek	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok

<p>Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<p>1. Köszöntés: Megérkezve fogadjuk a gyerekeket kézfogással. Köszöntsük őket néhány személyes, kedves szóval. Beszéljük meg, hogy ki hogyan érkezett erre az órára. Kinek van öröme, kinek bánata. Osszák meg egymással.</p> <p>2. Barátvadászat: A gyerekek sétálnak a teremben, közben a játékvezető utasítására keresnek maguknak „barátot”. A „barátokat” különböző üdvözlő mozdulatokkal jelöljük. Pl. kézfogós barát, felülcsapós barát (jobb kezüket fönt összecsapják), alulcsapós barát (két tenyerükkel a társuk tenyerébe csapnak), integetős barát stb. A fontos az, hogy minden jelhez új „barátot” kell választani. Ha megtörtént a választás, és jól memorizálták, hogy kinek ki milyen barátja (3-4 félénel többet ennél a korosztálynál nem érdemes kitalálni), akkor a játékvezető egymás után össze-vissza mondja a különböző „barát” megjelöléseket, és a gyerekeknek mindig meg kell gyorsan találni az adott „barátját”, és köszönteni a kézzel.</p> <p>3. Színcápa: Egymástól kb. 3 méter távolságra vonalakat húzunk, ez a tenger, ebben áll a cápa. A cápa, egy gyerek, elkiáltja magát, pl. „jőjjenek a kékek!”- akkor minden olyan gyerek átfut, akin a kék szín nem található. Akin látható a szín, az nyugodtan átsétálhat, hiszen előtte tiszta az út. Akin más szín van, és elkapja a cápa, azzal helyet cserélnek.</p> <p>4. Érzéstükör: A gyerekek párokban különböző érzelmeket jelenítenek meg az arcukon, amit a párjuk visszatükröz. Felváltva legyenek tükrök. Pl. Nóé csodálkozik, amikor hallja Isten szavát – csodálkozás Nóé mérges, mert fiai veszekszenek – harag Nóé fiai kibékültek, ennek ő örül – öröm Nóé elkeseredett, mert nem tudja, meddig kell még a bárkában maradni – bánat A játékok kapcsán beszéljünk a gyerekekkel, hogy minek örültek mostanában, hogyan fejezték ki az örömeiket. Az érzéstükörben először megjeleníthetnek hétköznapi eseményekhez kapcsolódó érzéseket. Pl. Ajándékot kaptam. Elveszett a kedvenc játékom. Stb.</p>	<p>Az emberek közötti kapcsolat egyik legfontosabb kifejezése a kézfogás. Ennek a különböző játékos módjai segítenek a gyerekeknek, hogy így is kapcsolatba kerüljenek egymással. A játék során felszabadult örömmel fognak „barátra” vadászni.</p> <p>Ez nem könnyű feladat, de megéri gyakoroltatni egyszerűbb érzelmek kifejezésével, melyeket lehetőség szerint a történethez kapcsolunk.</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>A munkáltató tankönyv múlt órai képein már megjelenik a holló. Ezzel kezdhetjük a történet elbeszélést.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Isten nem feledkezik meg Nóéről. 2. A holló kiengedése – újra meg újra. A várakozás feszültségét érzékeltethetjük. 	

	<p>3. A galamb kiengedése – háromszor. A remény növekedése.</p> <p>4. Isten szavára Nőé örömmel hagyja el a bárkát – örömeiben oltárt épít, megköszöni Istennek a menedéket.</p> <p>5. Isten ígérete – nem lesz több özönvíz.</p> <p>6. Isten kinyújtott keze a szövetségben, minden teremtmény felé. A szivárványnak mindenki részese.</p>	
Aranymondás Munkáltatás	<p>Matrica beragasztása</p> <p>Kézműveskedés: Szivárványos képeslap</p>	<p>Feladatbankban található sablon és leírás</p>

TOVÁBBI ÖTLETEK

Nőé bárkája képekben:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-noah-ark/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/btbm-noah/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/bpa-noah/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/noah-ark/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/moody-noah-flood/>

Rajzfilmen:

<https://www.youtube.com/watch?v=LZRD37egsbY>

KÉPELEMZÉSI MÓDSZERTANI SEGÉDLET:

TKGY 48-49. o. és TKEI 60-61. o.

A képen látható:

Két oldalas kép, a szivárvány a szövetségkötés jelképe, és a hálaadás ábrázolása. A teljes kép nyugalmat, békét sugároz. Az élénkzöld természeti környezet az életet szimbolizálja. A színes szivárvány a megbékélést, a szövetségkötést jelzi, benne írás. Nőé és családja áldozatot mutat be Istennek, a menekülésükért és a megbékélésért. Nyolcan vannak az áldozati tűz körül, s örvendezve, kezüket az ég felé emelve hálát adnak Istennek. Ruhájuk színes. Fölöttük ragyog a szivárvány.

Instrukció a képolvasáshoz:

- Hasonlítsd össze az előző oldalakon lévő képet a TKGY 48. o. TKEI 60. oldalán lévővel! Milyen különbséget figyelhatsz meg?
- Milyen itt az időjárás? Miért olyan szép, élénk zöldek a növények?
- Figyeld meg a szivárványt! Milyen színeket láatsz? Mi van ráírva? Mit jelent?
- Milyen állatokat láatsz a képen? Honnan kerültek a mezőre?
- Miért örül Nőé és a családja?
- Kik állhatnak Nőé mellett?
- Mi az, amit körbe állnak?
- Ők hogyan ünneplik meg a szabadulásukat a vízözöntől?
- Te hogyan szoktál ünnepelni, ha valami rossz elmúlik minden baj nélkül?

EGYÉB ÖTLETEK:

1. Drámapedagógiai játék megnevezése: egyik oldalról a másikra

A színekkel fogunk játszani. A gyerekek kapnak egy színes szalagot (Különböző színek). Két csapatra osztjuk a gyereket (a szín nem számít a csapatok elosztásánál). A két csapat egymással szemben helyezkedik el. Húzzunk egy-egy vonalat egymástól kb. 6m-re. Ezek a vonalakon helyezkednek el a gyerekek. Középen sétál a játékvezető, aki egy történetet mesél, amikor kimond egy színt, annak a gyerekek át kell szaladni a szemben lévő vonalra, akinél olyan szín van, amelyet a játékvezető kimondott. A játékvezető megpróbálja elkapni az átszaladó gyereket. Akiket elkapott, azok összekötik a szalagot. Így kialakul egy szivárványszalag a játék végére.

2. Hála, köszönet

Noé hálát adott Istennek, hogy megmentette őket. Megköszönte. Gyűjtsétek össze, hogyan tudunk udvariasan megköszönni dolgokat. A tanulók mutassák meg, játsszák el testbeszéddel, arcjátékkal, szavakkal.

(Forrásanyag: Miklya Luzsányi Mónika – Miklya Zsolt: Játéktár a Mesélő Bibliához. Harmat Kiadó, Bp. 2012).

3. Szivárvány képeslap

Feladatbankban található sablon és leírás.

A kézműves feladat elérhetősége: <http://rpi-feladatbank.reformatus.hu>

Regisztráció után az első évfolyam/kézműves feladatok kategóriában található meg a feladat, illetve a RPI-FB-HAND-1485333664 kódot is használhatjuk a Kereső mezőbe begépelve.

INSTRUKCIÓK A MUNKAFÜZET FELADATAIHOZ

TKGY 50. o. és TKEI 62. o.

2. feladat

„Mi történt Nőével? Tedd sorrendbe az eseményeket! A mellékletben megtalálod a képeket hozzá.”

Instrukció: a mellékletben 4 ragasztható matrica található Noé történetéhez, ezt kell a gyerekeknek sorrendbe rakniuk.

A TÉMÁHOZ FELHASZNÁLHATÓ ÉNEKEK:

Református Énekeskönyv: 196. dicséret: Mondjatok dicséretet
Dicséritek az Urat: 85. Áldjátok Istent

85 Kerekes Károly gyűjteményéből (Zsolt 150) Népi gyűjtés

Áld - já - tok Is - tent szent templo - mában,
dicsér - je - tek fölsé - gének égi udva - rában!

2. Áldjátok őt, mert nincs nála szentebb,
dicséritek fölségét, mert mindent Ő teremtett.
3. Áldjátok zengő rézharsonával,
dicséritek hárfaszóval, hangos citerával!
4. Áldjátok őt mind, körtáncot lejtve,
dicséritek pengő lanton, lágy fuvolán zengve!
5. Áldjátok vígan, cintányér csengjen,
minden Istent magasztalja földön és a mennyben!
6. Mind, ami élő, áldja az Istent,
teljes szívből énekelve, alleluját zengjen!

(A kép forrása: Dicséritek az Urat! Gyermek és ifjúsági énekek. VI. kiadás Budapest, 1993)

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT EGYHÁI ISKOLÁK 2. ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: Isten szövetségre lépett az emberrel

Kognitív cél: A tanultak elmélyítése, az ismeretek játékokkal való ismétlése.

Affektív cél: A közös játék és közös munka örömeinek átélése.

Pragmatikus cél: Legyen természetes számukra, hogy akikkel Isten szövetséget kötött, azok egymásra is odafigyelnek.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
<ul style="list-style-type: none">• Ismerje a szövetségekötés értelmét, tudjon példát mondani.• Tudja, mit jelképez a szivárvány.• Ismerje Nőé és az özönvíz, a szövetségekötés történetét, a képek segítségével tudja elmondani néhány mondattal.• Tudja értelmezni a 1. Mózes 9,12 Igéjét segítséggel.• Aktívan vegyen részt a hittanoktató által kezdeményezett feladatok közös megoldásában illetve a játékokban közös éneklésben	<ul style="list-style-type: none">• Ismerje a szövetség értelmét és jelentőségét.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja megfogalmazni, mit jelképez a szivárvány.• Tudja röviden elmondani Nőé és az özönvíz, a szövetségekötés történetét a képek és a szöveg segítségével.• Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja értelmezni a 1. Mózes 9,12 Igéjét segítséggel, saját szavaival elmagyarázni.• Aktívan vegyen részt a hittanoktató által kezdeményezett feladatok közös megoldásában illetve a játékokban közös éneklésben

Az óra fő része	Kapcsolódó tevékenységek	Felhasznált taneszköz, módszertani javaslatok
Motiváció, ráhangolás, előzetes ismeretek aktiválása	1. Bármely, a korábbi órákon játszott játék 2. Repül a, repül a... Mindenkire leül, a játékvezető szembeül. Mindenkire a térdére teszi a kezét, a játékvezető pedig mondja: Repül a, repül a, repül a, repül a - holló! Repül a, repül a, repül a, repül a - bárka! Stb.	A játékok újrajátszása feleleveníti azokat a történeteket is, melyeknél játszottunk. A közös alkotás sok türelmet, odafigyelést igényel, nem beszélve az előkészületekről, helyről. Sokszor hittanórai keretek között ez nehezen valósítható meg, de megéri.

	<p>Annyi "Repül a"-t mond, amennyit akar, és bármit mondhat, ami eszébe jut. A végén fölemeli mindkét kezét a térdéről. Ha olyat mond, ami valóban repül, akkor mindenki is fölemeli, ha viszont olyat, ami nem, akkor a többieknek a térdükön kell hagyniuk a kezüket. Aki eltéveszti, zálogot ad, amit a játék végén kiváltunk.</p> <p>Persze a "valóban repül" azt jelenti, hogy a maga erejéből repül. Ha pl. a labdát eldobjuk, vagy szappanbuborékot fújunk, azok is repülnek, de nem a maguk erejéből, a dobás, fújás következtében való repülés pedig nem számít, hiszen ha a széket eldobja egy erős ember, az is repül. A zálog kiváltásánál adhatunk a témakörhöz kapcsolódó feladatokat. Pl. Nevezzen meg az illető a szivárvány egyik színéhez minél több tárgyat a teremből! Soroljon fel legalább 3 építéshez használatos eszközt! Mondja el az egyik aranymondást! Énekelje el az éneket!</p> <p>3. Közös szivárvány alkotása: Pl. lepedőre tenyerekkel fessenek szivárványt, kisebb csoport kisebb ívet, nagyobb nagyobbat. Érdemes az első ívet előre berajzolni. Lehetőség szerint minden gyerek minden színnél tegye oda a kéznyomatát. Ennek egy másik változata, ha csoportokban (3-4 fő) dolgoznak, és egy rajzlapra kell ujjnyomattal megalkotni a szivárványt.</p> <p>4. Egyéni szivárvány alkotása: Számptalan ötlet előfordul az interneten, könyvekben stb. Két egyszerű példát mutatunk be.</p> <ol style="list-style-type: none"> Papírtányér félbevágva, maradék fonalakból a tányér szélétől indulva lehet szivárványt ragasztani. Szivárvány-mobil készítése: ívesen kivágott papírcsíkok közé középre fonalat ragasztunk, egy-egy gyönggyel választjuk el. <p>5. Kísérletezzünk!</p> <ol style="list-style-type: none"> Ha van rá lehetőség, vigyünk be prizrát, mutassuk meg rajta a fénytörést. Egy erősebb zseblámpával is működik napfény hiányában. Fújunk szappanbuborékot! Figyeljük meg a buborék felületén a szivárvány színeit. Mi mindennel lehet rajzolni a papírra úgy, hogy csak a festés hozza elő? (gyertya, fehér zsírkréta) Próbáljátok ki! Próbáljunk vízhatlan papírhajót készíteni. (pl. olajjal bekenve, viasszal bekenve az egyik oldalát hajtogatás előtt) 	<p>Itt is megvan az alkotás öröme, és ennél még haza is vihetik, tehát otthon is mesélhetnek a tanult történetről.</p> <p>A kísérletezés, tapasztalatszerzés során azok is élményhez juthatnak, akik talán kevésbé alkotókedvűek.</p>
--	---	---

	<p>6. Szövetséget kötünk Istennel! Alkossunk 3-4 fős kiscsoportokat. Találják ki a gyerekek, hogy ők miért szeretnék Istennel szövetséget kötni. Mit ajánlanak fel Istennek, és mit kérnek Istentől. Ha van elég idő, akkor rajzoljanak egy szivárványt, ami a kiscsoporté. (pl. különleges formájú)</p>	
Feldolgozási javaslat	Minden egyes játék, feladat, alkotás, kísérlet után beszéljünk a gyerekekkel arról, hogy hogyan kapcsolódott a játék a bibliai történethez, hogyan érezték magukat, minek örültek.	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Nóé bárkája képekben:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/ls-noah-ark/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/btbn-noah/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/bpa-noah/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/noah-ark/>

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/moody-noah-flood/>

Rajzfilmen:

<https://www.youtube.com/watch?v=LZRD37egsbY>

1. Kézműves ötlet: Szivárvány készítéshez könyvből

Felhasznált irodalom: Kézműves ötletek bibliai történetekhez, Kálvin Kiadó 2013: Nóé és a szivárvány c, fejezet.

Papírból készített szivárvány és nap.

2. Szivárványszövetség kötése:

Készítsünk karkötőt, amin a szivárvány szimbóluma van rajta, és óra végén vegye fel mindenki a karkötőt, és mondjuk el együtt hangosan a gyerekekkel, hogy szövetséget kötünk Istennel, és ennek a jele ez a szivárványkarkötő.

A karkötőt lehet a szivárvány színei szerinti fonalból készíteni. A végére lehet egy olyan fehér gombot fűzni, amire kék színű alkoholos filccel felhőket rajzolunk.

Nem az alapanyag a lényeges, hanem a szivárvány szimbóluma és a szövetségkötés kimondása.

3. Nóé és a szivárvány (Forrásanyag: Christina Goodings: Kézműves ötletek bibliai történetekhez. Kálvin Kiadó, Bp. 2013).

